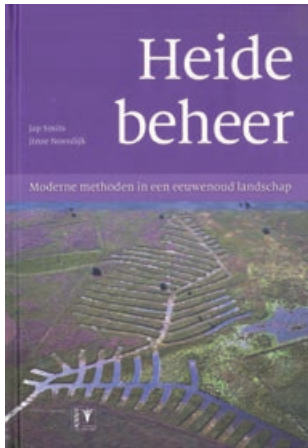

BOEKBESPREKINGEN

HEIDEBEHEER-MODERNE METHODEN IN EEN EEUWEN-OUDE LANDSCHAP

SMITS, J. & J. NOORDIJK, 2013. KNNV-uitgeverij Zeist, 163 pagina's, fullcolour, genaaid, gebonden. ISBN 9789050114622. Prijs € 19,95. Te koop in de boekhandel of te bestellen via www.knnvuitgeverij.nl.

Het boek "Heidebeheer, moderne methoden in een eeuwenoud landschap" is fraai opgezet. Het is geïllustreerd met vele prachtige kleurenfoto's van heidelandschappen, maar ook van planten en dieren. Bijzonder zijn enkele reeksen foto's die gedurende verschillende jaren gemaakt zijn en een beeld geven van veranderingen in een heidelandschap in de loop der tijd. Fraaie kleurentekeningen geven onder meer een duidelijk beeld van het potstalsysteem, het landschap rond het heidedorp, het drieslagstelsel, de ontsnippering van de heide en begrazingsdruk. Het boek begint met een korte algemene inleiding op het heidelandschap. De materie uit dit hoofdstuk is waarschijnlijk voor iedereen bekend, maar wel fijn om in dit boek even bij de hand te hebben, aangezien het van pas komt in de overige hoofdstukken. Ook wordt er verwezen naar standaardwerken over heidebeheer, waaronder het door het Natuurhistorisch Genootschap uitgegeven boek "Historische ecologie van de Limburgse Kempen" van Joël Burny. In hoofdstuk 3, over de inrichting van het heidelandschap, wordt benadrukt dat heide vroeger geleidelijk overging in andere biotopen, waaronder agrarisch gebied of dorpen. Tegenwoordig is er een

harde grens met bos. Er wordt voor gepleit om de geleidelijke overgangen te herstellen, aangezien deze voor veel organismen van belang zijn voor de uitwisseling tussen de verschillende populaties. Hiervoor zijn ook corridors of stapstenen in het landschap nodig. Met praktische voorbeelden wordt uitgelegd hoe die gemaakt kunnen worden. Hoofdstuk 4 behandelt de verschillende beheermaatregelen die in een heidelandschap kunnen worden uitgevoerd. Hiertoe behoren plaggen, begrazen, maaien, branden en het verwijderen van opslag. Iedere paragraaf eindigt met een korte duidelijke opsomming van de aandachtspunten die bij iedere maatregel van belang zijn. Van begrazing profiteren diverse zeldzame insectensoorten. Een interessante vorm van beheer zijn de wandelende bosjes, die aan de zonkant mogen uitgroeien en aan de schaduwkant juist gekapt worden. Zo verplaatsen ze zich in de loop der jaren door het landschap en houden de waardevolle zomen stand. Dat er aan plaggen extra veel aandacht wordt geschonken moge duidelijk zijn. Deze beheervorm is immers steeds weer onderwerp voor discussie. Het afbranden van de heide is een tegenwoordig in Nederland nagenoeg onbekende beheermethode die terecht enige praktische aandacht krijgt. De aanleg van akkers in de heide zorgt voor extra nectar voor insecten, die op hun beurt weer voedsel vormen voor allerlei soorten vogels. Ook grote grazers verkiezen de voedselrijkdom van de akkers. Hoofdstuk 5 gaat in op het beheer van zandverstuivingen. Hierin wordt eerst kort uitgelegd wat dit ook al weer zijn. Omdat er weinig grote zandverstuivingen over zijn, is bijna overal beheer nodig om het zand in beweging te houden. Hoofdstukken 6, 7 en 8 behandelen het beheer van de droge, respectievelijk de vochtige heide en vennen. In deze hoofdstukken worden de in hoofdstuk 4 reeds besproken beheermethoden per vegetatietype verder uitgediept. Het laatste hoofdstuk, nummer 9, vormt een onmisbare schakel in de beschrijving van het beheer van heidegebieden. Het gaat namelijk over monitoren. Onderwerpen als vegetatiemonitoring met vlakmetingen, transectmetingen en het monitoren

van proefvlakken komen aan bod, evenals de waarde van het maken van reeksen van landschapsfoto's. De aandacht voor monitoring van fauna is eerder summier. Hier en daar verluichten kaders de tekst; ze handelen onder meer over de waarde van vrijwilligers in natuuronderzoek, over dode dieren en uitwerpselen als voedselbron voor andere organismen, de invloed van water op de heide en de functie van honingbijen. Het boek sluit af met een literatuuroverzicht, een lijst met wetenschappelijke namen, en een opsomming van grote en kleine heidegebieden in Nederland en Vlaanderen. Het boek is toegankelijk geschreven en de vele illustraties, met name de mooie schematische tekeningen die de diverse onderdelen van de heide en de beheermaatregelen toelichten, versterken dit. Hier en daar zou wat meer diepgang gewenst zijn, maar het is zeer lovenswaardig dat de auteurs geprobeerd hebben om zoveel mogelijk kennis over beheer van heidegebieden in een compact, leeswaardig boek bijeen te brengen. Voor iedereen die, zowel als liefhebber of professioneel, met heide bezig is is dit boek een aanrader.

OLAF OP DEN KAMP

PRAKTIJKBOEK LANDSCHAPS-FOTOGRAFIE

SCHOONHOVEN, D., 2013. Uitgeverij Birdpix / Nederpix, Nijkerk. Gebonden, 168 pagina's. ISBN 978 90 79588 0 77. Prijs € 24,90 (exclusief verzendkosten). Te bestellen via www.birdpix.nl of in de reguliere boekhandel.

Na het succes van "Praktijkboek Vogelfotografie" is dit het tweede boek in een serie. Bij het doorbladeren wordt men al snel 'afgeleid' door

het fotomateriaal dat uitnodigt om te beoordelen en zo je kennis te verdiepen. Daar gaat het tenslotte om in een praktijkboek.

In een twaalfstal hoofdstukken wordt keurig uitgelegd hoe de theorie in elkaar steekt; er is onder andere een bijdrage van de Limburgse natuurfotograaf Bob Luijks over fototechniek, zwart-wit fotografie en compositie. Natuurlijk wordt uitgebreid stilgestaan bij camera's en objectieven, maar ook fototechniek, compositie, filters en andere hulpmiddelen passeren de revue. Niet onbelangrijk om een mooie foto te maken is ook een goede voorbereiding. Daar wil het bij menig fotograaf nog wel eens aan schorten.

In het boek is geen apart hoofdstuk opgenomen over beeldbewerking en bijbehorende programma's. Hier is de goede keuze gemaakt om juist bij een aantal foto's uitleg te geven over zaken als belichtingscorrectie, witbalans of lenscorrectie.

Het Praktijkboek Landschapsfotografie draagt de ondertitel "Overbrug de kloof tussen werkelijkheid en foto". Of: hoe raak ik niet teleurgesteld als ik thuiskom en de plaatjes zie die ik buiten van het mooie en sfeervolle landschap heb gemaakt? Menig beginnend (maar ook ervaren) fotograaf zal dat herkennen. De ondertitel lijkt dan ook goed gekozen; het boek geeft inderdaad de theoretische handvaten om buiten beter fotografisch beslagen in het landschap te staan. De teksten zijn helder en duidelijk, maar voor een beginnend fotograaf misschien niet altijd even begrijpelijk. Dat hoeft geen enkel probleem te zijn: gewoon proberen, kijken, opnieuw lezen en van je fouten leren. Het fotomateriaal is natuurlijk naast fraai ook bijzonder leerzaam. In de fotobijdrachten worden diverse mogelijkheden aangedragen en beschreven.

Voor de Genootschapper die naast zijn natuurstudie, bijvoorbeeld voor een publicatie in het Natuurhistorisch Maandblad, ook wil beschikken over zelf gemaakt kwalitatief goed beeldmateriaal is dit praktijkboek een absolute aanrader. Voor de landschapsfotograaf op zich natuurlijk ook! Prima als naslagwerk, maar ook geschikt om je vooraf te verdiepen in de wereld van de landschapsfotografie. Ik ben benieuwd naar het derde boek in deze serie, macrofotografie?

HENK HEULIGERS